

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

25 Vtrum Adam non peccante, tot fuissent nati mares, quot fœminæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

QVAESTIO X.

DEINDE quaesitum est de anima quantum ad poenam.

¶ Et circa hoc quaesita sunt duo.

¶ Primo, Vtrum aia possit pati ab igne corporeo.
¶ Secundo, vtrum damnati in inferno gaudeant de poenis inimicorum suorum, quos uident secum puniri.

ARTICVLVS XXIII:

Vtrum anima separata possit pati ab igne corporeo.

CIRCA primum sic proceditur. Videtur qd anima separata non possit pati ab igne corporeo. Actio enim agentis est proportionata passioni patientis: sed actio ignis, cum sit corpus physicum, est actio naturalis, quae consistit in mouere. ergo nihil patitur ab igne corporeo, nisi quod mouetur: sed anima non mouetur, cum sit impartibilis, nihil autem impartibile mouetur, ut probatur in 6. phys. et ergo anima non patitur ab igne corporeo.

SED CONTRA est, quod diues in inferno secundum animam existens dicit. Crucior in hac flamma, ut dicitur Lucæ 16.

RESPON. Dicendum, quod anima patitur poenam ab igne corporeo, sicut fides catholica docet: quia autem ignis corporeus agit in animam separata, hoc non habet ex natura sua, sed in quantum est instrumentum diuinae iustitiae, ut dicitur communiter. Aduertendum tamē est, quod nullum instrumentum agit in uirtute superioris agentis, nisi exercendo aliquam actionē sibi connaturalem, alioquin frustra adhiberetur ad effectum, sicut ferrum in quantum est instrumentum artis, facit arcam. secundo, & aqua baptismalis abluit animam, ut instrumentum diuinae misericordiae corporaliter ablucendo. Si ergo ignis corporeus agit in animam, ut est instrumentum diuinae iustitiae puniētis, necesse est quod hoc fiat per aliquam actionem igni corporeo connaturalem. Non autem potest dici, quod ignis alteret animam calcfaciendo, uel desiccando, aut igniendo ipsam. Vnde relinquitur modus, quem Aug. ponit i. de ciu. Dei, ut. anima separata, uel spiritus de monis patiatu poena per a alligationem quandam ab igne corporeo. Videmus enim spiritum corpori alligari quandoque quidem naturaliter, sicut anima alligatur corpori: quandoque autem quadam superiori uirtute, sicut per uirtutem superiorum demonum inferiores demones alligantur arte necromantica imaginibus, uel annulis, uel aliis huiusmodi rebus. Multo ergo magis uirtute diuina demones, uel etiam animae alligari possunt igni corporeo, ut ab eo assumant poenam.

Vnde patet responsio ad illud quod in contrariū obieciēbatur, quod procedit de actione ignis, quae est per alterationem.

ARTICVLVS XXIIII.

Vtrum damnati gaudeant de poenis inimicorum.

AD SECUNDVM sic proceditur. Vt, qd damnati in inferno gaudeant & consolentur de poenis inimicorum suorum, quos secum uident in inferno puniri, quia super illud Isai. 4. Omnes principes terre surrexerunt de follis suis, dicit gl. Hier. qd solatiū est malis inimicos suos socios hinc poenariū.

A SED CONTRA. Omne gaudium diminuit dolorem, ut patet per phil. in 7. eth. sed dolor damnatorum est infinitus intensiue. tantum ergo possent multiplicari inimici alicuius damnati in inferno, qd totaliter dolor eius deleretur, quod est contra diuinam iustitiam.

RESPON. Dicendum, quod nihil prohibet idem secundum diuersas rationes esse delectabile & tristabile, tamen simpliciter dicitur tale ab eo quod praeminet: ab eo uero quod est minus, denominatur secundum quid. Dicendum est ergo, quod poena inimici considerata ab eo qui est in inferno, habet quodammodo rationem delectabilis, & quodammodo rationem tristabilis. Rōnem qdem delectabilis habet, in quantum impletur uoluntas damnati de malo inimici sui. Descendunt. n. ad infernum damnati cum armis. i. cum affectu inibus prauis, ut dicit Ezech. 32. sed ex alia parte habet rōnem tristabilis pp duo. Primo qdem in quantum in poena inimici impletur diuina iustitia, quam odit & blasphemant damnati in inferno, secundum illud Apoc. 16. Aestuauerunt homines estu magno, & blasphemauerunt nomen Domini. Secundo, propter uerbum conscientiae. Sic. n. in eis prauae affectiones remanent, quod & tamen de eis dolent ad punitionem, non ad purgationem, secundum illud sap. 5. Poenitentiam agentes, & praegustantia spiritus gementes. Vnde sicut poenitentes in hac uita dolent, & de dolore gaudentia damnati in inferno gaudent de poenis inimicorum suorum, & tamen de ipso gaudio magis dolent, & praecipue si praestiterint eis damnationis causam.

B Et per hoc patet responsio ad obieciā.

C Et per hoc patet responsio ad obieciā.

QVAESTIO XI.

ARTICVLVS XXV.

Vtrum adam non peccante tot fuissent nati mares, quot feminae.

DEINDE quaesitum est de homine quantum ad corporis sexum, vtrum. si primus hō nō peccasset, tot fuissent nati mares quot feminae. & videtur qd sic. In paradiso enim, ubi secundū Aug. fuisse thorū immaculatus, & nuptiae honorabiles, nullus continisset, sed omnes matrimonio uili fuissent, ut impleteretur praecipuum Domini primis hominibus datum. Crescite & multiplicamini, & replete terram, ut habetur Gen. 1. sed in statu innocentiae nullus masculus habuisset plures uxores, nec aliqua mulier plures viros, nec aliquis, aut aliqua mortem sensisset, ergo sequitur qd tot mares nascerentur, quot feminae.

E SED CONTRA est, quod dicit Greg. 4. mor. super illud. Nunc enim dormiens silet, dicit. Si parentem primum nulla putredo peccati corrumpere, nequaquam ex se filios gehennae generaret: sed hi qui nunc per redemptionem saluandi sunt, soli ab eo electi nascerentur: sed qui nunc saluandi sunt, non sunt aequaliter mares & feminae: ergo neque in statu innocentiae aequaliter fuissent mares, & feminae.

RESPON. Dicendum, quod si Adam non peccasset, nec aliquis de stirpe eius, satis probabiliter videtur concedendum, quod tot nascerentur mares quot feminae, sicut ratio probat.

Ad illud uero qd in contrariū obieciatur, potest dici, qd cū soli Deo sit certus numerus electorū, incertum est, vtrū inaequales saluentur mares & feminae.

16. com. 12.

D. 228.

42. 44. n. 3.
1. q. 2. ad
1. q. 3. ad
1. q. 4. ad
1. q. 5. ad
1. q. 6. ad
1. q. 7. ad
1. q. 8. ad
1. q. 9. ad
1. q. 10. ad
1. q. 11. ad
1. q. 12. ad
1. q. 13. ad
1. q. 14. ad
1. q. 15. ad
1. q. 16. ad
1. q. 17. ad
1. q. 18. ad
1. q. 19. ad
1. q. 20. ad
1. q. 21. ad
1. q. 22. ad
1. q. 23. ad
1. q. 24. ad
1. q. 25. ad
1. q. 26. ad
1. q. 27. ad
1. q. 28. ad
1. q. 29. ad
1. q. 30. ad
1. q. 31. ad
1. q. 32. ad
1. q. 33. ad
1. q. 34. ad
1. q. 35. ad
1. q. 36. ad
1. q. 37. ad
1. q. 38. ad
1. q. 39. ad
1. q. 40. ad
1. q. 41. ad
1. q. 42. ad
1. q. 43. ad
1. q. 44. ad
1. q. 45. ad
1. q. 46. ad
1. q. 47. ad
1. q. 48. ad
1. q. 49. ad
1. q. 50. ad
1. q. 51. ad
1. q. 52. ad
1. q. 53. ad
1. q. 54. ad
1. q. 55. ad
1. q. 56. ad
1. q. 57. ad
1. q. 58. ad
1. q. 59. ad
1. q. 60. ad
1. q. 61. ad
1. q. 62. ad
1. q. 63. ad
1. q. 64. ad
1. q. 65. ad
1. q. 66. ad
1. q. 67. ad
1. q. 68. ad
1. q. 69. ad
1. q. 70. ad
1. q. 71. ad
1. q. 72. ad
1. q. 73. ad
1. q. 74. ad
1. q. 75. ad
1. q. 76. ad
1. q. 77. ad
1. q. 78. ad
1. q. 79. ad
1. q. 80. ad
1. q. 81. ad
1. q. 82. ad
1. q. 83. ad
1. q. 84. ad
1. q. 85. ad
1. q. 86. ad
1. q. 87. ad
1. q. 88. ad
1. q. 89. ad
1. q. 90. ad
1. q. 91. ad
1. q. 92. ad
1. q. 93. ad
1. q. 94. ad
1. q. 95. ad
1. q. 96. ad
1. q. 97. ad
1. q. 98. ad
1. q. 99. ad
1. q. 100. ad

minæ, uel æqualiter tot mares quot femina: sed si supponitur quod non in equali numero mares saluentur & femina, potest dici quod cum dicitur, hi qui nunc per redemptionem saluandi sunt &c. pronomen, non, facit personalem demonstrationem, sed simplicem, sicut cum dicitur, Hæc herba crescit in horto meo, ut intelligatur nihil aliud significari, quam quod soli saluandi ab eo nascerentur, quia nullus nascendo ab eo traheret damnationis causam. Non autem potest dici, quod idem homines numero nascerentur, qui nunc nascuntur. Manifestum est enim quod non potest esse idem homo numero, si ab alio patre, uel alia matre nascatur. Cum autem multi sint, ex pluribus uxoribus filios suscipiunt qui saluantur, si in statu innocentie pluralitas uxorū non fuisset, in possibile esset quod iidem homines numero tunc nascerentur, qui nunc saluantur.

QVÆSTIO XII.

DEINDE quæsitum est de actibus communibus omnibus hominibus.

¶ Et primo, De conscientia.

¶ Secundo, De poenitentia.

¶ Circa primum quæsitum sunt duo.

¶ Primo, Vtrum conscientia possit errare.

¶ Secundo, Vtrum conscientia erronea liget.

ARTICVLVS XXVI.

Vtrum conscientia errare possit.

22. q. 19. ar. 5.
& 2. di. 2. q.
2. 2. 4. c.

ADPRIMUM sic proceditur. Videtur, quod conscientia errare non possit, quia ad Ro. 2. dicitur, quod conscientia est lex intellectus nostri, quæ est lex naturæ: sed lex naturalis errare non potest, ergo nec conscientia.

¶ Præterea, Basil. dicit, quod conscientia est naturale iudicium: sed naturale iudicium non potest errare, ut patet in primis principiis indemonstrabilibus, de quibus homo naturaliter iudicat, ergo conscientia non potest errare.

SED CONTRA est, quod Dominus dicit Ioan. 16. discipulis loquens. Venit hora, ut omnis qui interfecerit uos, arbitretur se obsequium præstare Deo: sed hoc non est nisi conscientia errante, ergo conscientia potest errare.

2. p. q. 99. ar.
13. & uer. q.
97. ar. 1. 0.

RESPON. Dicendum, quod conscientia (sicut ipsum nomen sonat) importat applicationem scientiæ, uel notitiæ humanæ ad aliquem proprium actum. Omnis autem notitia quam homo habet, potest ad suum actum applicare siue memoriam, prout homo dicitur habere conscientiam rectificatam quod fecerit aliquid, uel non fecerit: siue etiã scientiam uniuersalem, uel particularem, per quam homo potest cognoscere, utrum aliquid sit faciendum, uel non faciendum, & secundum hoc conscientia dicitur urgere, uel impedire. Manifestum est autem, quod si accipiamus diuersas hominis cognitiones, in aliqua potest esse error, & in aliqua non. In primis enim principiis naturaliter cognitis, siue sint speculatiua, siue sint operatiua, nullus potest errare, sicut in hoc. Omne totum est maius sua parte: uel, Nulli iniuriam esse faciendam. In aliis autem humanis cognitionibus magis particularibus siue pertineant ad partem sensitiuam: siue ad rationem inferiorem, quæ considerat humana: siue ad rationem superiorem, quæ considerat diuina, potest multipliciter error accidere.

Manifestum est autem, quod in applicatione multarum cognitionum ad actum prouenit error, quicumque cognitio fuerit erronea: sicut patet op fallitas accidit in conclusione quæcumque præmissarum fuerit falsa. Sic ergo licet in cognitione primorum principiorum iuris naturalis non sit error, tamen quia in aliis principiis iuris humani, uel diuini potest error accidere, id conscientia hominis errare potest, sicut patet, quod hereticus qui habet conscientiam nunquam iurandi, habet conscientiam erroneam propter hoc, quod credit omnino in ramentum esse contra præceptum Dei, licet in hoc non erret, quod æstimat nihil esse faciendum contra præceptum diuinum.

ADPRIMUM ergo dicendum, quod principia particularia habent virtutem concludendi ex primis principiis uniuersalibus: unde conclusio attribuitur principaliter primis principiis, sicut effectus causæ primæ: & eadem ratione, quia iustus conscientia principaliter dependet ex principiis iuris naturalis, sicut ex primis & per se notis, principaliter conscientia dicitur lex naturalis: uel etiam naturale iudicium. Unde patet, solutio ad secundum.

ARTICVLVS XXVII.

Vtrum conscientia erronea liget ad peccatum.

CIRCA secundum sic proceditur. Vt patet in articulo 22. contra Faustum. Omne peccatum est contra legem æternam, quæ est lex Dei: sed quandoque conscientia errans prohibet id quod non est contra legem Dei, sicut patet in hereticis, qui conscientia erronea prohibente, nolunt iurare, nec comedere carnes, aut bibere uinum, non ergo est eis peccatum, si contra conscientiam hoc faciant, & ita conscientia erronea non obligat ad peccatum.

¶ Præterea, Conscientia erronea quandoque dicit homini quod faciat id quod est contra legem Dei, sicut hæretico sua conscientia erronea dicit, quod peccet contra fidem catholicam: sed faciëdo contra legem Dei peccat mortaliter. si ergo est faciëdo contra conscientiam erroneam peccat mortaliter, sequeret quod utrobique esset peccatum siue prædicaret contra legem Dei, siue non, & ita esset perplexus, quod esse inconueniens, quia sequeretur quod non pareret ei in uia salutis, cum tamen omnibus pateat per penitentiam in hac uita, non ergo conscientia erronea ligat.

SED CONTRA est, quod ad Roma. 14. super illud, Omne quod non est ex fide, peccatum est, dicitur, quod qui facit contra conscientiam, ædificat ad gehennam.

RESPON. Dicendum quod cum actus recipiat speciem ab obiecto, non recipit speciem ab eo secundum materiam obiecti, sed secundum rationem obiecti, sicut uisio lapidis non recipit speciem a lapide, sed a colorato quod est per se obiectum uisus. Omnis autem actus humanus habet rationem peccati, uel meriti, in quantum est uoluntarius: obiectum autem uoluntatis secundum propriam rationem est bonum apprehensum, & ideo actus humanus iudicatur uirtuosus, uel uitiosus secundum bonum apprehensum, in quantum per se uoluntas fert, & non secundum materiale obiectum actus: sicut si aliquis credens occidere patrem, occidat seruum, incurrit parricidii peccatum. & e contrario, si quis uenator putans occidere ceruam, immoderata diligentia adhibita, occidat casualiter patrem, immunitus est a parricidii crimine. Si ergo aliquid per secundum